

ХРИШЋАНСТВО И ИСЛАМ У ДИЈАЛОГУ*

Патријарх Петар
VII Александријски

Апстракт: Хришћанство је дијалогично: хришћани верују у Бога који се обраћа и открива човеку. Иако између хришћанства и ислама постоје суштинске и нејремостиве разлике, дијалог између хришћана и муслимана је могућ и неопходан.

Кључне речи: хришћанство, ислам, дијалог, Александрија

Може се рећи да дијалог између хришћанства и ислама извире из суштине хришћанства, које је најистакнутија религија дијалога. Сам Бог у Старом Завету, као Бог Творац, разговара са човеком (упореди Пост. 1, 28; 17, 1–2; Изл. 3, 4–6) и открива јединственост Свог божанског постојања (уп. Пнз. 6, 4); исти Бог се, у Новом Завету, у личности оваплоћеног Логоса Божијег, открива свету (уп. Јн. 1, 14), и позива све на покајање (уп. Мк. 1, 15) и спасење (уп. Јн. 1, 13–19).

Постоје основне и суштинске разлике између хришћанства и ислама, које не могу да се занемаре, али постоје и заједнички елементи о којима може да се дискутује. Теме које се тичу човека и света, посебно ствари које се баве свакодневним проблемима, могу да воде према овом дијалогу. Постојање обе религије на истом географском локалитету, на пример, на Блиском Истоку и у северној Африци од седмог века после Христа, може да надахне међусобно постојање и мирно прихватање веровања обе религије.

Хришћанство, кроз дијалог и унутар дијалога, има за циљ да научи више о исламу, његовом учењу, његовој историји и предању, увек у духу истине, чисте љубави и поштовања. Данас, више него икада раније, свака религија има потребу да објави своје постојање и своју аутентичност у савременом свету. Општење и сарадња међу религијама суштински доприносе укидању религиозног фанатизма – интелектуалне болести религиозне особе, пријатељству међу нацијама и охрабривању владавине идеала слободе и мира у свету. Наша сарадња у проналажењу решења за савремене проблеме човечанства ће помоћи нашем мирном сапостојању и међусобном разумевању.

Хришћанство и ислам су два различита извора из којих њихови верници црпе унутрашњу снагу да следе своју веру и да духовно узрастају. Сходно овом принципу, свака религија захтева своју аутономију када се суочи са било каквим теоретским или практичним проблемом са којим се суочава њено стадо.

* Наслов изворника: "Christianity and Islam in Dialogue" – Address of His Beatitude Petros VII Pope and Patriarch of Alexandria and All Africa to the 12th International Meeting "People and Religion" (Обраћање Његовог Блаженства Петра VII, Папе и Патријарха Александрије и целе Африке, на XII међународном скупу „Људи и религија“, 31. августа 1998. године); преузето са <http://www.orthodoxresearchinstitute.org>.

Нажалост, расна и верска дискриминација често помућују разум људима и подсећају их на болну прошлост. Као исход, хришћанске и муслиманске заједнице често имају резерви према међусобном приближавању и према изводљивости мирног сапостојања.

Религиозни фанатизам може да донесе само нове социјалне и религиозне проблеме људима над којима влада. Религиозна суочавања и сукоби су резултат болесног религиозног феномена. Хришћани и муслимани су подједнако у обавези да усмеравају своју пажњу према будућности, како би тако могли да остваре виђење Божијег мира на земљи.

Али зашто, иако су ове две религије сапостојале тако дуго, и најмањи политички немир распаљује религиозну нетолеранцију? Управо овде дијалог између хришћанства и ислама може много да допринесе за човечанство. Плодоносан дијалог може да помогне да се на земљи оствари небески мир, и да се сачува светост живота и човеково достојанство. Религије не могу да наметну мир, али могу да предодреди човека мира и да прилагоде његову мисију потребама његовог времена.

Дијалог који је заснован не само на теолошким питањима већ и на темама из света може да буде пун наде и плодан. Секуларизам, хладноћа и безименост друштва, уништавање човекове средине, недостатак светске правде и мира, глад, сиромаштво, нуклеарне претње итд... теме су које дотачињу душу несрећног човека нашег времена. Свет је уморан од верских ратова и сукоба.

Не би требало да заборавимо како многе помесне Цркве, као што су три древне грчке православне Патријаршије Истока (Цариградска, Александријска и Антиохијска) данас постоје у исламском свету. Православље сапостоји са исламом и тражи дијалог са њим; дијалог који претпоставља слободу говора и једнакости обе стране.

У источном хришћанству може да се види поштовање према религиозном искуству других, стрпљење и међусобно разумевање. Основна теолошка вера заступа став да „позив“ и „жеља за Богом“ воде све људе. Човек је, чак и после Пада, задржао способност да прими божанско присуство. Апостол Павле наглашава ово говорећи: **„И створио је од једне крви сваки народ човечанства да станује по свему лицу земаљскоме, и поставио је напред одређена времена и међе њихова борављења; да траже Господа, не би ли га додирнули и нашли, мада Он није далеко ни од једнога од нас.“** (Дела 17, 26–27). Религиозна искуства не представљају само једно упорно унутрашње човеково кретање прама узвишенијој стварности, већ прихватање божанског сјаја у овом свету.

За грчку православну Патријаршију Александријску, која већ тринаест векова живи у пријатељском Египту, дијалог са исламским светом има посебан и битан значај. Ислам је наш близак сусед и Патријаршија му није туђин. Александрија, у којој је св. Марко Апостол и Јеванђелиста основао древну Патријаршију, није туђин ни Западу ни Истоку јер је она грчко окружење из којег су усмераване грчка цивилизација и теолошка мисао Отаца Цркве. Сусрет и сапостојање Александријске Патријаршије са источним цивилизацијама има своје корене дубоко у историји.

Вековима је велики број православних живео у исламском свету, премда нису увек живели као равноправни чланови друштва. Упркос тешким временима, сукобима и неспоразумима, везе међу њима нису никада биле раскинуте. Ова плодносна

духовна заједница између грчког и арапског света, између хришћанске и исламске цивилизације, сама је по себи дијалог векова који је просветлио и донео корист народима како Истока тако и Запада.

У закључку, морамо да кажемо како је дијалог неопходан, и заиста, једини прихватљив начин да се ове две религије зближе. Наша је заједничка жеља да се сви неспоразуми и предрасуде оставе по страни. Морамо да гајимо међусобно поверење како бисмо постигли боље разумевање. Дијалог је неопходан ако хоћемо да пребродимо прошлост и садашњост отуђења, сукоба, непријатељства и мржње. Они који су одговорни за овај дијалог треба да уложе сваки напор како би решили проблеме који преовладавају нашим светом, да би изградили хуманије друштво којег карактеришу правда и братска љубав.

Бивајући у потпуности свесни наше заједничке одговорности, хришћани и муслимани имају дужност да у потпуности поштују религиозна уверења другог и да савладају антагонистичка осећања. Морамо да тежимо солидарности ако ли жељимо да решимо проблеме са којима се свет суочава, јер Земља је свим нацијама заједнички дом у којем смо позвани да богослужимо Једном Истинском Богу.

превод са енглеског:
Маријана Петровић

CHRISTIANITY AND ISLAM IN DIALOGUE

**Greek Orthodox Patriarch
Petros VII of Alexandria**

Summary: It can be said that dialogue between Christianity and Islam springs from the essence of Christianity, which is the foremost religion of dialogue. There are basic and essential differences between the religions of Christianity and Islam, which cannot be ignored, but there are also common elements which can be discussed.

Key words: *Orthodox Christianity, Islam, dialogue, Alexandria*